

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19.06.2002, sp. zn. 20 Cdo 1766/2001, ECLI:CZ:NS:2002:20.CDO.1766.2001.1

Číslo: 33/2003

Právní věta:

K výkonu své podnikatelské činnosti (vymezené předmětem podnikání) nezbytně nutně potřebuje povinný, který je podnikatelem (§ 322 odst. 3 o. s. ř.), jen takové věci, které mu - alespoň v minimálním rozsahu - umožní pokračovat v podnikání. Případné obtíže povinného spojené s podnikáním v prodané nemovitosti nebo jiném objektu zde nejsou z hlediska ustanovení § 322 odst. 3 o. s. ř. významné.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 19.06.2002

Spisová značka: 20 Cdo 1766/2001

Číslo rozhodnutí: 33

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Výkon rozhodnutí

Předpisy: § 268 odst. 1 písm. d) předpisu č. 99/1963Sb.
§ 322 odst. 3 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v P r a z e rozhodnutím ze dne 30. 5. 2001 potvrdil usnesení ze dne 5. 3. 2001, jímž Okresní soud v Příbrami zamítl návrh povinného a jeho manželky na zastavení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí (objektu bydlení č. p. 27 s pozemkem parc. č. 2781 v katastrálním území 01 P.) nařízeného k vydobytí pohledávky oprávněného ve výši 24 826 Kč s příslušenstvím a pro náklady nalézacího řízení ve výši 17 957, 60 Kč usnesením téhož soudu ze dne 31. 8. 2000, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 14. 12. 2000. Odvolací soud vyšel ze skutkového zjištění, podle něhož je povinný podnikatelem s předmětem podnikání - mimo jiné - v oboru „stravovací a ubytovací služby.“ Okolnosti, že exekucí postižené nemovitosti, tedy dům s předmětným pozemkem, povinný k tomuto účelu užívá a že splácí na jejich koupi poskytnutý úvěr, nejsou podle odvolacího soudu důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. d) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů; k výkonu uvedené podnikatelské činnosti totiž nemovitosti nezbytně nutně nepotřebuje (§ 322 odst. 3, 4 o. s. ř.). Podnikání povinného, jehož předmětem jsou stravovací a ubytovací služby, není podle své povahy - argumentuje odvolací soud - vázáno na určité místo, ani na vlastnictví (spoluvlastnictví) určité

nemovitosti. V daném oboru může podnikat v jiných k tomu vhodných prostorách, ať již vlastních nebo „i v objektu někoho jiného.“ Prodejem nemovitostí sice dochází ke změně vlastníka, tím však další podnikání vyloučeno není, i když se „podstatně ztíží.“ Z hlediska ustanovení § 322 odst. 3 o. s. ř. pak podle odvolacího soudu není významné, zda je pro povinného „reálné“ pokračovat v podnikání v jiném objektu a na jiném místě; podstatný je závěr, že prodej nemovitostí nebude – z objektivního hlediska – představovat likvidaci jeho podnikatelské činnosti.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadli povinný a jeho manželka (zastoupeni advokátkou) včasným dovoláním, jímž – podle obsahu – v rámci dovolacího důvodu uvedeného v ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. namítají nesprávné právní posouzení předpokladů, které zákon pro vyloučení věcí z exekuce stanoví. Připomínají, že nemovitosti, za jejichž pořízení splácejí úvěr, jsou určeny (a také slouží) k provozování ubytovacích služeb a k provozování hostinské činnosti, tedy k výkonu hlavních podnikatelských činností, které jsou jediným zdrojem jejich obživy. Pokud by došlo ke změně vlastnictví exekucí postižených věcí, „bude velmi problematické provádět podnikatelskou aktivitu někde jinde,“ tedy v jiných prostorách. Z uvedených důvodů dovolatelé navrhuji, aby dovolací soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Oprávněný ve vyjádření navrhl, aby dovolací soud dovolání jako nepřipustné odmítl.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) nejdříve posuzoval, zda je dovolání v dané věci přípustné.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Jestliže napadeným rozhodnutím je usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci zastavení výkonu rozhodnutí, je dovolání ve smyslu § 238a odst. 1 písm. d) o. s. ř. přípustné za podmínek vymezených v § 237 odst. 1 písm. b) nebo c) o. s. ř. (srov. § 238a odst. 2 o. s. ř.). Protože použití ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. nepřipadá v úvahu, neboť usnesení soudu prvního stupně, kterým byl zamítnut návrh na zastavení exekuce, nepředcházelo dřívější – odvolacím soudem zrušené – rozhodnutí téhož soudu, lze o přípustnosti dovolání uvažovat jen z pohledu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 238a odst. 1 a 2 o. s. ř. je dovolání proti usnesení, jímž odvolací soud potvrdil usnesení soudu prvního stupně ve věci zastavení výkonu rozhodnutí, přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. O takový případ jde zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (srov. § 237 odst. 3 ve spojení s § 238a odst. 2 o. s. ř.).

Vzhledem k obsahu dovolání (i když dovolatelé zmiňují také důvod uvedený v § 241a odst. 3 o. s. ř. /rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování/, nepřiradili mu žádnou relevantní argumentaci, nehledě k tomu, že v projednávaném případě by stejně šlo o důvod nezpůsobilý) a při vázanosti uplatněným dovolacím důvodem podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, je možné zásadní právní význam napadeného usnesení spojovat s otázkou (kterou vyřešil odvolací soud negativně), zda k podnikání, jehož předmětem jsou stravovací a

ubytovací služby, povinný nezbytně nutně potřebuje nemovité věci (dům a stavební parcelu), jejichž prodej byl v exekučním řízení nařízen.

Protože jde o otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud řešena nebyla (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2000, sp. zn. [21 Cdo 698/2000](#), uveřejněné v časopise Soudní judikatura 12/2000, pod č. 140, vychází z občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000), přičemž její posouzení se promítá nejen do výsledku konkrétního řízení, ale významově zasahuje do širšího kontextu soudní praxe, je dovolání ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 238a odst. 1 písm. d) a odst. 2 o. s. ř. přípustné.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu sice správně určenou nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 321 o. s. ř. nemohou být výkonem rozhodnutí postiženy věci, jejichž prodej je podle zvláštních předpisů zakázán, nebo které podle zvláštních předpisů výkonu rozhodnutí nepodléhají.

Podle ustanovení § 322 odst. 1 o. s. ř. z věcí, které jsou ve vlastnictví povinného, se nemůže týkat výkon rozhodnutí těch, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů, jakož i jiných věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s morálními pravidly. Ustanovení § 322 odst. 2 o. s. ř. pak (demonstrativně) jako věci vyloučené z výkonu rozhodnutí uvádí běžné oděvní součásti a obvyklé vybavení domácnosti (písm. a/), snubní prsten a jiné předměty podobné povahy (písm. b/), zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě (písm. c/), a hotové peníze do částky 1000 Kč (písm. d/).

Podle ustanovení § 322 odst. 3 o. s. ř., je-li povinný podnikatelem, nemůže se výkon rozhodnutí týkat těch věcí z jeho vlastnictví, které nezbytně nutně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti; to neplatí, vázne-li na těchto věcech zástavní právo a jde-li o vymožení pohledávky oprávněného, která je tímto zástavním právem zajištěna. Ustanovení odstavců 1 a 3 platí též na věci, jejichž je povinný spoluvlastníkem.

Ustanovení § 268 odst. 1 písm. d) o. s. ř. přikazuje soudu zastavit výkon rozhodnutí, jestliže postihuje věci, které jsou z něho podle § 321 a § 322 vyloučeny; soud tak učiní na návrh nebo i bez návrhu (srov. § 269 odst. 1 o. s. ř.).

V projednávaném případě byl nařízen výkon rozhodnutí prodejem „objektu bydlení č. p. 27 na pozemku parcelní číslo 2782/1, pozemku parcelní číslo 2782/1 o výměře 650 m² – zastavěná plocha, zapsaných pro katastrální území 01 P., obec P., okres P. na LV 4953 u Katastrálního úřadu v P.“, nemovitostí, které „jsou do jedné poloviny vzhledem k celku ve výlučném vlastnictví povinného, do jedné poloviny vzhledem k celku ve společném jmění povinného a manželky povinného J. B.“ Z hlediska skutkového stavu vycházel odvolací soud z toho, že povinný je podnikatelem (§ 2 odst. 2 písm. a/ zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku v rozhodném znění), předmětem jehož podnikání jsou – mimo jiné – „stravovací a ubytovací služby,“ které provozuje (spolu s manželkou) v domě postiženém výkonem rozhodnutí.

Ze systematického zařazení ustanovení § 321 a § 322 v části šesté („Výkon rozhodnutí“), hlavě čtvrté („Prodej movitých věcí a nemovitostí“), pod rubrikou „Věci nepodléhající výkonu rozhodnutí“, vyplývá, že se uplatní pro výkon rozhodnutí ukládajících zaplacení peněžité částky jak prodejem movitých věcí, tak i nemovitostí; v případě prodeje spoluvlastnického podílu (srov. § 338 o. s. ř.) je – co se vyloučení věcí z výkonu rozhodnutí týče – přímo aplikovatelné ustanovení § 322 odst. 1 a 3 o. s.

ř.

Výkon rozhodnutí je činnost směřující k tomu, aby nárok přiznaný exekučním titulem byl – v případě nepodřízení se uložené povinnosti – donucovací státní mocí uspokojen; cílem výkonu rozhodnutí je tudíž uskutečnění subjektivního práva oprávněné osoby, a to nuceným zásahem státu do jinak chráněné právní sféry povinné osoby. Jde-li o výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí, je účelem exekuce získání peněžních prostředků, jimiž bude moci být oprávněný uspokojen, jestliže povinný nesplnil povinnost zaplatit oprávněnému to, co mu bylo vykonávaným rozhodnutím (nebo jiným titulem) uloženo. Ustanovení § 321 a § 322 o. s. ř., které jsou kogentními právními normami, chrání – tím, že nepřipouštějí výkon rozhodnutí na veškeré věci povinného – dlužníka před neúměrnými dopady exekuce, jež by mohly způsobit jeho hospodářskou (podnikatelskou) zkázu.

Zájem oprávněného jako vymáhajícího věřitele na uspokojení pohledávky se odráží v tom, že zákon omezuje nepostižitelnost věcí povinného jen na ty, které nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění pracovních úkolů (srov. § 322 odst. 1 o. s. ř.), popřípadě – je-li podnikatelem – na ty věci z jeho vlastnictví (spoluvlastnictví), které nezbytně nutně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti.

Hledisko nezbytně nutné potřeby je u povinného, který je podnikatelem, významné jen ve vztahu k podnikání vymezenému předmětem jeho podnikatelské činnosti (zde stravovací a ubytovací služby) a uplatní se pouze v míře, která mu zajistí alespoň v minimálním rozsahu provozovat podnikání v souladu s předmětem činnosti. Pojem nezbytně nutné potřeby je proto vyložitelný jen tak, že povinnému musí být zachován majetek, který mu umožní – byť v minimálním rozsahu – provozovat podnikatelskou činnost. Jinými slovy, postižení věcí (v daném případě předmětných nemovitostí se všemi jejich součástmi a příslušenstvím, což platí i o movitých věcech, které jsou příslušenstvím nemovitosti /srov. § 335a odst. 2 o. s. ř./) nesmí mít za následek znemožnění dalšího pokračování podnikání povinného.

Závěr odvolacího soudu, že exekuční prodej nemovitostí bez dalšího sám o sobě nemá za následek úplné skončení podnikatelské činnosti povinného, je správný. Není totiž vyloučeno, že povinný, který podniká v oboru stravovacích a ubytovacích služeb, bude v domě postiženém exekucí podnikat i poté, co vydražené nemovitosti s příslušenstvím převezme vydražitel, popř. poté, kdy k nim nabude vlastnické právo (srov. § 336l odst. 1, 2 o. s. ř.); prodej nemovitostí tak nemusí znamenat ani ukončení podnikatelské činnosti v dosavadních prostorách. Pominout nelze ani okolnost, že podnikání povinného není podle své povahy vázáno na určité místo, ani na vlastnictví (spoluvlastnictví) nemovitosti; může proto podnikat v daném oboru nejen v dosavadních prostorách, ale i v objektech, jejichž vlastníkem (spoluvlastníkem) je jiný subjekt. Obtíže (ekonomické, organizační) spojené s pokračováním v podnikání v dosavadních prostorách po prodeji nemovitostí, popř. v jiném objektu (ať již ve vlastnictví /spoluvlastnictví/ povinného nebo jiné osoby) nejsou z pohledu ustanovení § 322 odst. 3 o. s. ř. významné; rozhodující je, že další podnikání povinného, jehož předmětem jsou stravovací a ubytovací služby, není – alespoň v minimálním rozsahu – vyloučeno.

Protože odvolací soud při rozhodování vycházel z výše uvedeného, je jeho právní posouzení správné a argumenty uplatněné v dovolání neobstojí. Jelikož vady uvedené v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a), b), § 229 odst. 3 o. s. ř. a jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolatelé nenamítají a ze spisu nevyplývají. Nejvyšší soud – bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) – dovolání jako nedůvodné zamítl (§ 243b odst. 2, věta před středníkem, odst. 6 o. s. ř.).